

Uudised

ICAR 2010

Hea klient!

Käesolevas numbris on üsna palju lugeda juuni alguses Riias toimunud ICARi konverentsist. See on mõistetav, sest jõudluskontrolliga tegelevatele organisatsioonidele on see üritus kõige olulisem rahvusvaheline sündmus, kus on võimalik teiste riikide kolleegidega kogemusi vahetada ning tutvuda meie valdkonna uuemate arengutega.

Konverentsijärgselt tuleb tunnistada, et meie lõunanaabrid tegid konverentsi korraldamisel suurepäraselt tööd. Konverentsil osales umbes 400 osalejat 45 erinevast riigist. Kuna üritus toimus Eestile niivõrd lähedal, siis oli seekord ka Eesti delegatsioon tavapärasest arvukam. Lisaks Jõudluskontrolli Keskusele olid konverentsil Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu, Veterinaar- ja Toiduameti ning Eesti Maaülikooli esindajad.

Kahjuks kattus ICARi konverents ajalisel Lihaveisekasvatajate Seltsi 10. juubeliteemaga, mistõttu ei saanud ma üritusel osaleda, kuid soovin Lihaveisekasvatajate Seltsile ning kõigile lihaveisekasvatajatele edaspidiseks palju jõudu ja edu oma tegemistes ning ettevõtmistes! Loodan, et lihaveisekasvatuse tormiline areng ei pidurdu veel niipea!

Kaivo Ilves
Jõudluskontrolli Keskuse direktor

31. maist kuni 4. juunini toimus Riias 37. Rahvusvahelise Jõudluskontrolli Komitee (ICAR) konverents. ICARi konverentsil oli Eesti esinejate kaks ettekannet: Haldja Viinalass Eesti Maaülikoolist tutvustas oma esitluses Balti riikide vahelist aretusala koostööd, Kaivo Ilves JKKst rääkis oma ettekandes jõudluskontrolli korraldusest Eestis.

ICARi konverentsi raames toimus ka järjekordne Balti Aretuse ja Geneetika konverents, kus teiste hulgas esines ka Mart Uba JKKst ettekandega "Kasutusea geneetiline hindamine Eestis".

Traditsiooniliselt toimus koos ICARi konverentsiga ka Interbulli koosolek. Koosoleku läbivaks teemaks oli genoominfo ning selle kasutamine aretuses. Samuti räägiti lihaveiste rahvusvahelise geneetilise hindamise pilootprojektist Interbeef ning selle edasistest arenguplaanidest.

ICARi üldkogul andsid oma tegevusest aru kõigi ICARi töögruppide ja alamkomiteede juhid. ICARil on neli alamkomiteed (piimamõõtmisvahendid, loomade identifitseerimine, piimaanalüüsid, Interbull) ja 12 töögrupp (jõudlusandmete registreerimine, kunstlik seemendus, välimiku hindamine, funktsionaalsed tunnused, laktatsiooni arvutamise meetodid, põlvnemise registreerimine, geneetiline ekspertiis, lihajõudlus ja Interbeef, kitsede piimajõudluskontroll, lammaste piimajõudluskontroll, villa-jõudlus, arengumaade töögrupp).

Järgmine konverents toimub kahe aasta pärast Iirimaal Corkis.

Riias esitatud ettekanded on kättesaadavad aadressil http://www.icar.org/Documents/Riga_2010/index.htm.

JKK direktor valiti ICARi juhatusse

Riias toimunud ICARi üldkogul valiti Kaivo Ilves ICARi juhatusse liikmeks. Lisaks Eestile on juhatuses esindatud Taani, USA, Austraalia, Saksamaa, Prantsusmaa, Suurbritannia, Hispaania, ning Itaalia FAO esindajaga. Juhatusse liikme mandaat kehtib neli aastat. Riias valiti ICARile ka uus president. Kanada esindaja Neil Petreny ametiaeg sai läbi

ning uueks ICARi presidendiks valiti taanlane Uffe Lauritsen.

Lisaks ICARi juhatuse töös osalemisele juhib alates juunist JKK direktor Kaivo Ilves ICARi loomade identifitseerimise alamkomiteed. Töögrupi ülesanded on:

- 1) tavakõrvamärkide testimise korraldamine;
- 2) elektrooniliste identifitseerimisvahendite (kõrvamärgid ja lugejad) testimise korraldamine;
- 3) osalemine uute identifitseerimisvahendite standardite väljatöötamises;
- 4) koostöö arendamine teiste rahvusvaheliste organisatsioonidega (ISO, OIE).

Töögrupp koosneb kuuest liikmest ning lisaks Eestile on esindatud Austraalia, USA, Saksamaa, Prantsusmaa ja Suurbritannia.

Külalised Põhja-Ameerikast

Jõudluskontrolli Keskust külastasid 5.-8. juunini külalised Põhja-Ameerika kahest jõudluskontrolliorganisatsioonist: Canwest DHI (Kanada) tegevjuht Neil Petreny (ICARi president 2006–2010) ja AgSource Cooperative Services (Wisconsin, USA) asepresident Patrick Baier (vastutusala on piimaveiste jõudluskontroll).

Külaliste vastuvõtu planeerimisel võtsime aluseks nende soovi näha nii Jõudluskontrolli Keskust kui Eesti farme. Jõudluskontrolli Keskuse peakontoris andsime ülevaate meie tegevusest ning jõudluskontrolli korraldusest Eestis. Meie tegemised pälvisid siirast huvi ning tunnustust. Samas saime soovitusi edasiste võimalike tegevuste kohta.

Külalisi võõrustasid ka kolm piimatootjat: Tiit Niilo Nopri talu, AS Perevara ja OÜ Aravete Agro. Täname kõiki vastuvõtjaid! Eesti piimafarmide kõrge tase avaldas külalistele muljet.

Lisaks töökohtumistele näitasime külalistele ka Eestimaad – matk Meenikunno rabas, Lõuna-Eesti kaunis loodus, Tartu ja Tallinn ning Setomaa suitsusaun jäävad neile kauaks meelde.

Järgmisi külalisi on Jõudluskontrolli Keskusesse oodata oktoobris, kui Eesti võõrustab Põhjamaade jõudluskontrolli organisatsioon.

Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfond:
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

Tihti esitatavad küsimused Possu programmi kasutamisel

Miks tekivad vead põrsaste ümberpaigutamisel või seoses ammpesakonnaga? Mitme farmispetsialisti soovil eemaldati Possu programmist nõue, et põrsaste paigutamise seotud emiste poegimine peab olema sisestatud. See tähendab seda, et põrsaid saab paigutada ka emise juurde, kes on poeginud, aga kelle poegimine on veel sisestamata. Vead tekivad pluss- (+) või miinusmärgi (-) vales kasutamisest, ümberpaigutuse topeltsisestamisest või eksimisest emise numbriga sisestamisel. Põrsaste äravõtmisel emise juurest on vaja kasutada miinusmärki “-”, põrsaste paigutamisel emise juurde piisab lihtsalt põrsaste arvu sisestamisest. Teadma peab, et ümberpaigutuse kirje esimese emise juures sisestatuna salvestatakse automaatselt teise emise juures. Vead võivad tekkida ka andmete parandamisel. Kuna põrsaste ümberpaigutamisel on tegemist mitmete emistega, siis on vaja iga paranduse järel kasutada nuppu VÄRSKENDA. Hästi toimib ka valede kirjete kustutamine ning õigete andmete uuesti sisestamine – eriti soovitatav on kustutamine siis, kui ümberpaigutusega on seotud rohkem kui kaks emist. Peale parandamist on soovitatav kõikide ümberpaigutustega seotud emiste andmete ülevaatamine F5 aknas veendumaks andmete õigsuses. Ebakõla elusalt sündinud ja võõrutatud põrsaste arvus kajastub ka Possus trükiel Probleemid. Põrsaste ümberpaigutusest tingitud vead, alates juba db-Planeri kasutamisajast, mõjutavad imikpõrsaste arvu käibes perioodi alguses ja lõpus.

Kuidas käituda, kui andmete edastamisel JKKsse tekib Possus tõrge? Andmevahetusel tekkivad tõrked on tingitud andmete muutmise Possu programmis. Tõrge tekib andmebaasis olemasolevate ja uute, saadetavate andmete vahel siis, kui farmi Possus on andmeid parandatud. Teade tõrkest tuleb farmispetsialisti Possusse ja JKK spetsialistile, et anda märku vajadusest kontrollida Possus parandatud andmeid enne andmebaasi kandmist. Kontrollitakse andmeid, mis on sisestatud või mida on parandatud eelmisest andmevahetusest praeguse andmevahetuseni. Tõrke kiireks likvideerimiseks on oluline, et farmist saadetakse JKKsse ka varukoopia. Kui tõrke põhjustas toodanguandmete muutmine Possus, siis eeldab JKK spetsialist, et tehtud parandused on õiged, teeb vastava muudatuse ka andmebaasis ning seejärel kantakse andmed baasi. Kui tegemist on põlvnemisveaga, võtab JKK andmete täpsustamiseks ühendust farmiga ja alles seejärel likvideerib tõrke põhjuse. Reeglina lahendab JKK olukorra poole tunniga ja andmed kantakse baasi. Andmete uus saatmine farmist toimub tõrgeteta. Tõrge ei takista kuidagi JKK info võtmist Possusse, tagades sellega farmile normaalsed tingimused töö jätkamiseks.

Kuidas parandada testiandmeid? Testiandmete sisestamisel tekkinud vigu on soovitatav parandada, mitte kustutada. Piglog 105ga mõõdetud andmeid on võimalik parandada nii *Sea aknas* kui ka *Ülevaate aknas*, põlvnemisandmeid (sünniaeg, ema, isa, sugu) saab parandada ainult *Sea aknas* põhiinfo lehel. Kustutamisel aga jääb siga Possusse registreeritud seana ja selle kustutamiseks on vaja pöörduda JKKsse. Kustutamiskirje saab farm oma Possusse JKK infoga.

Testikirjese valesi sisestatud sea individuaalnumbrit parandatakse *Sea akna* põhiinfo lehel. Sellisel juhul muutub sea number identseks ka testiga seotud trükistel ja loom jääb Possusse ainult ühe ehk muudetud numbriga. Regstrinumbris olev individuaalnumber on *Sea aknas* nähtav mustana, mitte punasena (vt järgnevat pilti). Punasena peab individuaalnumber jääma nähtavaks juhul, kui seda on muudetud sea karjatuleku sisestamisvormis tagamaks aktiivsete sigade individuaalnumbrite kordumatuse.

Kui põhiinfo aknas on andmed parandatud, kontrollida veel kord üle testikirjes olevad andmed (nt tõug). Kui sea tõug ei ole testikirjes muutunud õigeaks, siis tuleb testikirje kustutada ja uuesti sisestada.

Sea numbriga muutmise karjatuleku kirje juures on vajalik juhul, kui sama individuaalnumbriga siga on karjas juba olemas ja töö lihtsustamiseks antakse noorele seale uus number. Sellisel muutmisel jääb loom *Sea aknas* identifitseeritavaks nii esialgse kui ka muudetud numbriga, kusjuures uus individuaalnumber on Possus nähtav punasena, esialgne number aga kajastub regstrinumbris (vt allolevat pilti). F5 aknas leiab Possu sellise sea üles mõlema numbriga järgi, sest testiandmetes jääb selline loom esialgse numbriga. Pärast muudatuse on kasulik programm hetkeks sulgeda ja uuesti avada.

Õpime teiste vigadest. Farmi jaoks on oluline, et Possu programm töötaks korrektselt. Paaris farmis on juhtunud, et programm töötab tõrgetega, aga sellest ei ole õigeaegselt informeeritud JKKd, mistõttu probleemi hilisel avastamisel tuleb teha lisatööd ehk kustutada vigased andmed ja seejärel andmed uuesti sisestada. Kuidas aru saada, et midagi on valesti? Tavaliselt annavad sellest märku ingliskeelsed teated programmi avamisel või sulgemisel (*nt fail directory is incorrect*), aga ka see, kui programm ei kontrolli sea staatust (nt põrsatega emisele saab sisestada seemenduse, seemendamata emisele poegimise jne) viitab probleemile, mis vajab kiiret lahendamist koostöös JKKga. Programmi faile võib rikkuda voolukatkestus, äike jne. Iga kahtlust tekitava probleemi esinemisel on kasulik koheselt pöörduda JKKsse, et vältida suurt lisatööd andmete parandamisel. Ka sagedane andmevahetus on kasulik, sest JKK serverile saadetud varukoopia on vajadusel alati kättesaadav.

Küllli Kersten

Sigade jõudluskontrolli sektori juhataja

Suurima eluajatoodanguga emiste esikolmik

2009–2010 karjast välja viidud. Eesti

Tõug	Kõrvamärk	Sünniaeg	Pesakondade arv	Põrsaid kokku	Elusalt sündinud põrsaid	Surnult sündinud põrsaid	Viljakus	Omanik/Kasvataja
Y	328	8.07.2002	16	196	163	33	10,2	AS Tamme Kuivatid
Y	4276	4.10.2002	14	165	154	11	11,0	OÜ Kaubi Farmid
Y	4557	29.06.2003	14	164	160	4	11,4	Osaühing SF Pandivere
L	2229	18.06.2004	12	171	149	22	12,4	Valjala Seakasvatuse Osaühing
L	634	13.02.2003	13	163	160	3	12,3	OÜ Vinimex (Vaeküla farm)
L	5477	29.08.2004	10	160	131	29	13,1	Osaühing Kaavere Agro
Ristand	4413	19.04.2003	14	178	175	3	12,5	Osaühing SF Pandivere
Ristand	4796	28.04.2003	13	177	171	6	13,2	Osaühing SF Pandivere
Ristand	4550	20.04.2004	11	175	165	10	15,0	OÜ Kaubi Farmid

Karjasolevad 2010. Eesti

Tõug	Kõrvamärk	Sünniaeg	Pesakondade arv	Põrsaid kokku	Elusalt sündinud põrsaid	Surnult sündinud põrsaid	Viljakus	Omanik/Kasvataja
Y	661	5.01.2004	14	164	147	17	10,5	AS Tamme Kuivatid
Y	5572	23.10.2004	11	136	125	11	11,4	AS Tartu Agro
Y	4912	9.01.2004	12	131	128	3	10,7	Osaühing SF Pandivere
L	1254	18.01.2005	11	151	146	5	13,3	Osaühing Viru Mölder
L	2647	11.06.2005	11	147	134	13	12,2	Valjala Seakasvatuse Osaühing
L	2629	18.05.2005	11	145	139	6	12,6	Valjala Seakasvatuse Osaühing
Ristand	4369	17.04.2003	15	209	192	17	12,8	Osaühing SF Pandivere
Ristand	8958	16.07.2004	12	185	156	29	13,0	Osaühing Estpig
Ristand	4964	11.02.2004	14	184	182	2	13,0	Osaühing SF Pandivere

2009 karjast välja viidud. Soome (allikas: Sika 3/2010).

Tõug	Kõrvamärk	Sünniaeg	Pesakondade arv	Põrsaid kokku	Elusalt sündinud põrsaid	Surnult sündinud põrsaid	Viljakus	Omanik/Kasvataja
Y	79802	29.11.1998	17	238	209	29	12,3	Toivonen, Kari
Y	410712	13.02.2003	13	184	167	17	12,8	Vesikukka, Martti ja Ellen
Y	271909	15.04.2001	16	177	163	14	10,2	Mannerjärvi, Pasi
L	233586	5.11.2000	16	191	180	11	11,3	Tienari, Tapani
L	489841	9.02.2004	11	180	162	18	14,7	Jeppo Lantgris AB
L	421500	9.01.2003	13	178	162	16	12,5	Hippavuori, Marjo
Ristand	218840	31.07.2000	17	247	212	35	12,5	Touru, Kimmo
Ristand	432047	15.04.2003	14	220	191	29	13,6	Takku S&A / Uusitalo mty
Ristand	383882	4.06.2002	14	213	184	29	13,1	Uusitalo P ja H mty

Uudiseid geneetilisest hindamisest Taanis

Vereproovist DNA-profiili abil sea geneetilise potentsiaali määramine ning selle põhjal sea aretusliku väärtuse määramine on Taani seakasvataja lähitulevik. Juba imikpõrsal saab DNA-proovi abil ennustada tema juurdekasvu, tailiha protsenti, söödakulu ja elujulisust. Emispõrsa puhul saab ennustada emise karjaspüsivust ja pesakonna suurust. Genoomseleksioon annab võimaluse aretada täiesti uusi tunnuseid, näiteks haigusresistentsust või elujulisust. Genoominfo kasutamine geneetilisest hindamisest võimaldab parandada sigade geneetilist potentsiaali nii tootmistunnuste kui tervise osas. 2008. a tehti DNA analüüs 1000le landrassi tõu

parimale kuldile, 2009. a analüüsiti 2000 djuroki tõu parimat kultu. DNA-analüüs tehakse verest ja vastuseid kasutatakse uue geneetilise hindamise mudeli väljatöötamiseks, kus DNA info on lisainfoks olemasolevatele tunnustele. Eesmärgiks on võtta genoomseleksioon kasutusele käesoleval suvel. Tulevikus plaanitakse koguda tootmisandmeid valitud toomiskarjadest ning ka ristandemistelt. Genoominfo annab ka täpsema ülevaate populatsiooni sisearetuse kohta.

Taani ajakirjast Svin, aprill 2010
vahendas Liia Taaler

Tähelepanu

Kurdeti, et JKKst ostetud kõrvamärgid lähevad paigaldamisel kõveraks, ei lähe läbi sea kõrva või kaovad kõrvast ning numbrid tuhmuvad. Uurimisel selgus, et probleemi põhjuseks oli erinevast

firmast ostetud kõrvamärgid ja tangid, supermarketist ostetud marker. Vältimaks probleeme tuleb jälgida, et kõrvamärgid, paigaldustangid ja marker oleksid ühe firma omad.

100 tonni piima ühelt lehmalt

Oma elu jooksul üle 100 000 kg piima lüpsnud lehm on JKK andmebaasi põhjal teada kaheksa, neist seitse on karjast välja läinud. Elus on Selja OÜ lehm Lali, kes ületas 100 000 kg piiri tänavu aprillikuus.

Esimesena ületas 100 000 kg piiri Estonia kolhoosi lehm Mirvik, kes sündis 11. aprillil 1961. a ja läks karjast välja 30. juunil 1977. a. Eluaja jooksul on kõige enam piima andnud Estonia OÜ (kolhoosi) lehm Eta, kes lüpsis kokku 129 707 kg piima. Rekordlehmadest elas

vanimaks Estonia OÜ lehm Emi, kes oli pikka aega kõige vanemaks lehmaks jõudluskontrollikarjades üldse.

Senised 100 000 kg piiri ületajad on olnud eesti holsteini tõugu. Eesti punast tõugu lehmadest jõudis kõige lähemale sellele rajajoonele Enn Areni karjas olnud lehm Öienupp, kes karjast väljamineku ajaks 27. aprillil 2010 oli lüpsnud 99 483 kg piima.

Inno Maasikas
andmetöötlusosakonna juhataja

Nr	Nimi	Sünd	Karjast väljaminek	Piima kg
189	Eta	9.05.1979	28.01.1997	129 707
732945	Emi	18.10.1985	26.01.2005	122 750
353	Nääpsu	10.11.1983	23.07.1995	107 708
1462	Mirvik	11.04.1961	30.06.1977	106 016
949	Loodus	9.08.1979	30.12.1992	104 887
8	Nelta	14.01.1981	25.01.1993	103 641
375466	Ritsikas	30.11.1994	8.02.2010	102 783
256577	Lali	24.07.1995		100 256

Vissi konkursid

Mai alul toimus Luigel eesti holsteini tõu Viss 2010, kus osales 23 loomapidajat 87 lehmaga. Tiitli pälvis Nigula Piim OÜ lehm Kaili. JKK autasustas traditsiooniliselt esmaspoeiginud grupi võitjate omanikke. Esmaspoeiginud grupi I koha sai Adavere Agro AS lehm Neemo. II koht kuulus Kokale Kaiu LT Osaihingust ja III koht lehmale Lessu Aravete Agro OÜst.

Saarte Viss korraldati juuni keskpaigas Upal. Osales 13 loomaomanikku 43 lehmaga. Esmaspoeiginute klassi võitja eesti punast tõugu loomade osas oli Saare Farmer OÜ lehm Preili ja eesti holsteini osas Rauni Põllumajanduse Osaihingu lehm Pammi. Kõljala Põllumajandusliku OÜ loomad võitsid Vissi tiitli. Lehm Laino on EHF Viss ja Sääris EPK Viss.

Eesti punase tõu Viss 2010 valiti 3. juulil Ülenurmel. JKK tunnustab kõiki osalejaid!

Mõtteid ja soovitusi suveks

Umbrohud on taimed, mis on selgeks saanud kõik ellujäämise saladused peale rividena kasvamise.

Kuidas eristada umbrohtu kasulikust taimest? Rohides tuleb maa seest ilusti koos juurtega välja ainult kasulik taim.

Parim viis, kuidas aiatöid teha: pane pähe laia äärega õlgkübar, selga mugav õhku läbilaskev riietus, võta paremasse kätte näiteks külm õlu ja vasakuga juhata, kust tuleb kaevata.

Kui juhend näiteks herneseemnete pakendil näitab, et taim vajab toetamist, siis tähendab see, et lõpuks ometi saate rakendada oma lapse või lapselapse teadmisi, kelle inseneriharidusse te juba nii-ii pikalt olete investeerinud.

Sääsed on putukad, kes õpetavad teid kärbestesse suhtuma kui positiivsetesse kangelasestesse.

Töö teeb õndsaks, aga see ei ole praegu tähtis.

Tööjuubelid

5. juubel: 13. juunil **Merle Lillik**'ul (Tartu- ja Jõgevamaa zootehnik) ja 11. juulil **Maila Kirs**'il (Lääne- ja Raplamaa zootehnik).

30. juubel: 1. septembril **Aino Vaikmaa**'l (labori analüütik), 22. septembril **Grista Kuuskla**'l (labori analüütik), 24. septembril **Lea Käärrik**'ul (Hiiu, Ida-Viru, Jõgeva, Valga ja Võru maakonna klienditeenindaja).

40. juubel: 1. juulil **Vello Roo**'l (põlvnemisandmete spetsialist).

Jõudluskontrolli Keskus

Estonian Animal Recording Centre

Piimaveiste jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7738
Sigade jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7765
Kõrvamärkide müük	738 7762
Järvamaa klienditeenindaja	738 7751
Hiiu-, Ida-Viru-, Jõgeva-, Valga- ja Võrumaa klienditeenindaja	738 7752
Lääne-, Põlva-, Rapla- ja Tartumaa klienditeenindaja	738 7753
Lääne-Viru ja Pärnumaa klienditeenindaja	738 7754
Harju-, Saare- ja Viljandimaa klienditeenindaja	738 7759
Põlvnemisandmed (veised)	738 7756
Geneetiline hindamine (veised)	738 7731
Geneetiline hindamine (sead)	738 7746
Raamatupidamine	738 7704

Labor

Kreutzwaldi 46, 50094 Tartu	
Tel	738 7726
Faks	738 7724
Piimameetrite testimine	738 7722
Piimaproovide vastuvõtt	738 7721
Piimaringid	738 7726

Maakondade zootehnikud

Harjumaa	Maire Põhjala	Tuleviku 3, Laagri, Harju mk	tel 679 6419	gsm 516 7886	K 9.00-16.00
Hiiumaa	Maire Tamm	Mäe 2, Käina	tel 463 1147	gsm 5332 4204	1. ja 3. K 12.00-16.00
Ida-Virumaa	Ludmilla Aan	Viru 5a II korrus, Jõhvi		gsm 516 7816	2. ja 4. T 10.00-14.00
Jõgevamaa	Merle Lillik	Ravila 10, Jõgeva	tel 776 0048	gsm 516 7868	E 9.00-15.00
Järvamaa	Saive Kase	Prääma küla, Paide vald	tel 385 0286	gsm 524 0147	K 9.30-15.00
Lääne-Virumaa	Ludmilla Aan	Neffi 2, Rakvere	tel 322 7018	gsm 516 7816	E 9.00-14.00
Läänemaa	Maila Kirs	Posti 30, Haapsalu	tel 473 3007	gsm 509 4675	K 9.00-15.00
Põlvamaa	Evi Prins	Puuri tee 1, Põlva	tel 799 3007	gsm 520 6231	K 10.00-13.00
Pärnumaa	Maire Põhjala	Haapsalu mnt. 86, Pärnu	tel 443 3120	gsm 516 7886	E 9.30-15.30
Raplamaa	Maila Kirs	Kuusiku tee 6, Rapla	tel 485 5673	gsm 509 4675	E 9.00-15.00
Saaremaa	Maire Tamm	Kohtu 10, Kuressaare	tel 453 1352	gsm 5332 4204	E 9.00-15.00
Tartumaa	Merle Lillik	Kreutzwaldi 48A-215, Tartu	tel 738 7739	gsm 516 7868	1. ja 3. T 8.00-15.00
Valgamaa	Evi Prins	Aia 17, Valga		gsm 520 6231	2. ja 4. E 10.00-13.00
Viljandimaa	Saive Kase	Vabaduse plats 4-317, Viljandi	tel 433 3713	gsm 524 0147	T 9.00-14.00
Võrumaa	Evi Prins	Liiva 11, Võru	tel 782 1253	gsm 520 6231	T 10.00-13.00